

02.07.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Gezi Olayları'nın nedenlerini irdeleme, sorumluları ortaya çıkarma, ileriye dönük önlemler alma konusunda Anayasanın 98., İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Saygılarımızla,

B. Toprak

Prof. Dr. Binnaz TOPRAK
İstanbul Milletvekili

Seyhan Tanrıkuş
157. m.v.

Adnan Keskin
Anzeli M.V.

Aylin Nazlıka
Abla M.v.
Osman Aydın
Aydın M.v.

Holuk Koc
Sarı M.V.

Mehmet Ali Susam
157. m.v.

Mustafa Meroş
157. m.v.

Yunus

Cemal Arso
Anzeli M.V.
Oktağ Ekşi

Kazım Kurt
Eskişehir M.v.

Rıza Turmen
R. V.

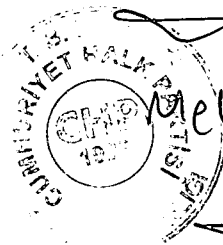
Ayşe Eser Danışoğlu
İstanbul M.v.

B. Süheyl Bakım
Eskişehir M.v.

Meide Onur
157. m.v.

Ümit Özgür
Adana M.V.

Gülşin Bilgehan
Ant. M.v.

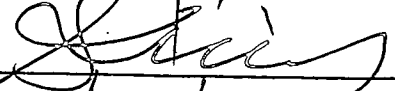

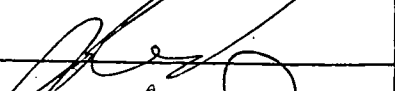

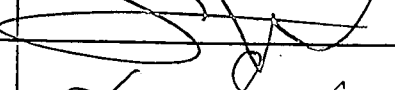
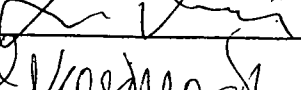
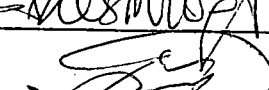
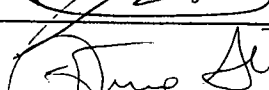
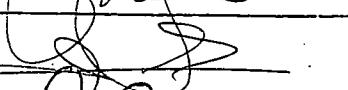
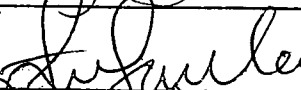
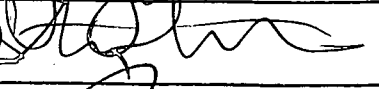

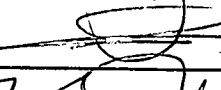
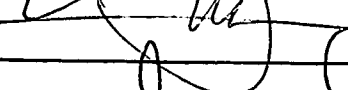

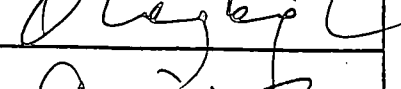

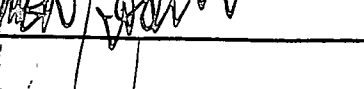

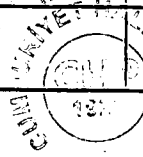
Mehmet Ali Ediboplu
Hatay M.v.

Hüseyin
İzmir M.V.

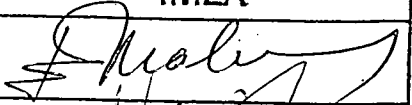
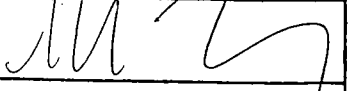
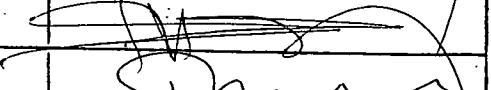
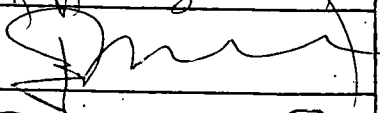
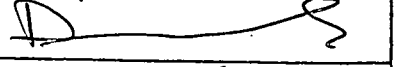

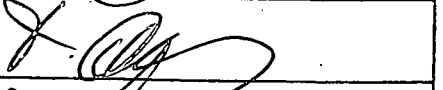

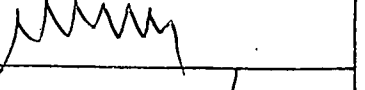
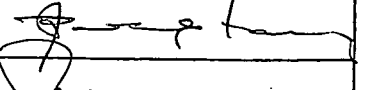

Ayşe Nedret Aksoy
Balıkesir Milletvekili

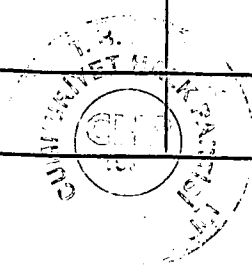
Sayı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Gürsel Tekin	İstanbul	
Mehmet Tunalı	DT	
Sedef Küçük	İstanbul	
FAİK TUNAY	İSTANBUL	
Süre KALAYCI	BURSA	
Melika Öner	İstanbul	
Özgür ÖZEL	Manisa	
Sahine ÖZ	Manisa	
Özkan Öngün	Polat	
Mehmet S. Kesimoğlu	Kırklareli	
Abdullah Gülcel	İZMİR	
Ayhan ATRA	Mersin	
Haydar ARAÇ	Kocaeli	
Tufan Köse	Görm	
Engin ALTAN	Sinop	
İlhan CİHANER	Denizli	
Ercan Aksiper	İZMİR	
Durdan ÖZBOZNUÇ	K.M.Bozüyük	
Osman Kaplan	Antalya	
O. Tarık Doğan	Adana	
Ali Demircan	Adana	
Bülent Kaya	Ankara	

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Musa Çam	Huvin	
Ercan Beydaz	İst.	
Ali Rıza Dörtok	Mersin	
Emrehan İbaly	Ankara	
Turgay Devel	Aydın	
Öğüş Ayar	İzmir	
Biden Teyran	Aydın	
İzzet Gedim	Sakarya	
Aydın Ayaydın	İstanbul	
Lerent Göle	Ankara	
Mehmet Volkan Canaltı	Trabzon	
Mehmet Hilal Keleş	Kocaeli	
Turhan Teyran	Bursa	
AYKAN ERDEMİR	BURSA	

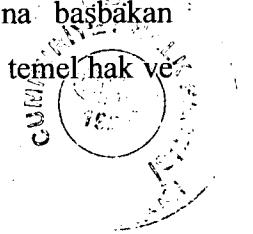

GEREKÇE

27 Mayıs 2013 tarihinde Taksim Gezi Parkı'nda ağaçların kesilmesini engellemek için başlayan barışçıl protestonun ardından, 31 Mayıs sabahı polisin eylemcilere müdahalesi sonucunda ülke çapına yayılan olaylar resmi kayıtlara göre bir polis memuru dahil 5 kişinin yaşamını yitirmesi, 11 kişinin gözünü kaybetmesi ve 60'ı ağır olmak üzere 8.041 kişinin yaralanması ile sonuçlanmıştır. Ölüm ve yaralanmaların tamamı polis şiddeti sonucunda gerçekleşmiştir.

Gezi Parkı'ndaki ağaçların kesileceği duyumu üzerine parkta kurulan otuz civarında çadır, 31 Mayıs sabahı düzenlenen polis operasyonunda yakılmış, eylemciler polisin gaz bombalarına maruz kalmıştır. Barışçıl bir eylem karşısında devletin kolluk kuvvetleri tarafından uygulanan aşırı şiddet, olayların yurt çapına yayılması ve yüz binlerin sokağa çıkmasıyla devam etmiştir. Polis şiddeti öylesine tırmandırılmıştı ki tazyikli suyla ve biber gazıyla kalabalığı dağıtma çabası üzerindeki uyarılara rağmen gaz bombalarının doğrudan insanların yüzüne sıkılması, suya yakıcı asit atılması gibi yöntemler kullanılarak insanların hayatına ve sağlığına kasteder boyutlara ulaşmıştır. Darp edilenler arasında olayları yatıştırmaya çalışan milletvekillerinin yanı sıra, örneğin, deniz kenarında kendi halinde oturan savunmasız gençlerin de olduğu video kayıtlarına yansımıştır. 15 Haziran günü eylemciler Gezi Parkı'ndan çekilmeyi tartıştıkları sırada Taksim'e polis operasyonu düzenlenmesi, valinin birkaç kez polisin çekildiğini duyurmasının hemen akabinde saklandıkları yerlerden sokağa çıkan ve hatta 15 Haziran günü valinin teminatlarına inanarak küçük çocuklarını parka getiren göstericilere yeniden gazla müdahale edilmesi, hükümetin amacının önleme değil, baskı ve yıldırma olduğunu göstermiştir.

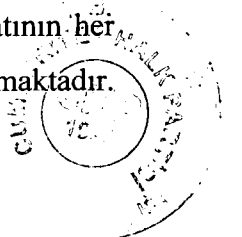
Birleşmiş Milletler, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi başta olmak üzere çeşitli uluslararası sivil toplum örgütlerinin ve ulusal kamuoyunun eylemcilere karşı kullanılan aşırı güce dikkat çekmesine ve iktidara itidal çağrılarında bulunulmasına rağmen uyarılar dikkate alınmamış, aksine tansiyon yükseltilmiştir. Gezi olaylarına yabancı basının ilgisi karşısında Türkiye'deki ana akım medyanın sessizliği ve olayları örtbas etme çabası basın özgürlüğü ve yayın dünyasının bağımsızlığı konusundaki eleştirilerin ne denli haklı olduğunu da göstermiş, basın özgürlüğü ilkesine dayanarak yayın yapan yabancı basın organlarına başbakan tarafından ülkemizi bölmeye çalışan dış mihraklar etiketi yapıştırılması iktidarın temel hak ve

özgürlüklere nasıl baktığını açığa çıkarmıştır. Öte yandan, Türkiye Cumhuriyeti'nin imzaladığı tüm uluslararası sözleşmelerde garanti altına alınan toplantı ve gösteri hakları çiğnenmiş, ciddi insan hakları ihlalleri yaşanmıştır.

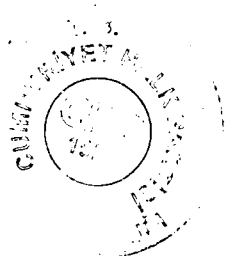
Başbakan Gezi eylemleri devam ederken düzenlediği mitinglerde toplumu bölen, kutuplaştıran bir dil ve üslup kullanmış, toplumun belirli kesimlerine karşı kanıtlanmamış ithamlarda bulunmuş, düzenlediği mitinglerde ve çeşitli konuşmalarında anayasal bir hak olarak başbakanı protesto etmek için sokağa çıkmış yüz binlerce insanı dış mihrakların tahrikine gelmiş, Türkiye'nin istikrarını bozmak isteyen marjinaler olarak değerlendirilmiş, eylemcileri “çapulcu” diye tanımlamış, Avrupa Parlamentosu'nu tanımadığını ilan etmiş, gerekirse orduyu devreye sokacağını belirtmiş, hatta protestoculara kurşun sıkılabileceğini ima bile etmiştir. Nitekim, hayatını kaybeden beş kişiden birinin polis kurşunuyla öldüğü otopsi sonucunda anlaşılmıştır. Başta başbakan olmak üzere yetkililer üsluplarıyla tansiyonu yükseltmekle kalmamış, polis şiddeti sonucunda hayatını kaybeden kişiler hakkında da gerekli hassasiyeti göstermemişlerdir. Polis kurşunuyla öldüğü video kayıtlarında da görülen ve bu durum adli tıp tarafından onaylanan Ethem Sarısülük'ü vurmakla suçlanan polis memuru hakkındaki tahkikat ağırdan alınmış, en sonunda zanlı mahkeme tarafından tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır. Eylemler sırasında mesleklerinin onuru gereği yaralanan insanları tedavi eden doktorlar tutuklanmıştır. Tweet atanlardan bazıları tutuklanmış, hükümet olaylar öncesi ve sırasındaki tüm tweet'leri inceleyeceğini ilan ederek sosyal medya kullananları tehdit etmiş, sosyal medyanın kontrol altına alınacağı ilan edilmiş, yaralı insanlara yardım amacıyla kapılarını açan civar oteller hakkında soruşturma başlatılacağı duyurulmuş, hatta hükümetin iddialarının aksine görev yaptığı camiye sığınanların içki içmediklerini belirten imamın bile peşine düşülmüştür. Aşırı şiddet kullanan polisler kınanacağına ek ücretlerle taltif edilmiş, başbakan polis gücünü azaltmak için adımlar atmak yerine bilakis polisi daha da güçlendireceğini ilan etmiştir.

Gezi olayları AKP iktidarının otoriter tavrına isyan olarak yüz binlerce insanın katıldığı bir protesto hareketidir. Protesto gösterilerinin konusu sadece çevre hassasiyeti ile sınırlı kalmamış, on bir yıla yakın süredir ülkeyi yöneten Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın şahsiyetiyle bütünleşmiş AKP iktidarının politikalarına yönelmiştir. Protestoların özünde, demokrasinin en önemli kriterlerinden olan çoğulculuk ilkesine uyulmaması, “her konuda her şeye karar veren tek adam” yönetiminden ve giderek otoriterleşen, insanların hayatının her alanına karışan, herkese ayar vermeye çalışan bir iktidardan duyulan rahatsızlık yatmaktadır.

AKP'ye oy vermiş olanlar da dahil olmak üzere pek çok farklı kesimden, daha önce yan yana gelmesi düşünölemeyecek insanlar sokağa dökölmüştür. Başbakanın ve diğer hükümet yetkililerinin iddia ettikleri gibi olayları ulusal ya da uluslar arası örgütlerin, lobilerin, muhalefet partilerinin kışkırtması olarak görmek hem bu olayların arka planını okuyamamak hem de susturulmuş olduğu düşünölen bir halkın kimsenin yönlendirmesi olmadan ve arkasında hiç bir güce dayanmadan nasıl olup da sokaklara dököldüğünü anlayamamaktan kaynaklanmaktadır.

Gezi olaylarının nedenleri ve süreçte yaşanan aşırı şiddet kullanımını ciddiyle değerlendirilmeli, sorumluluğu olan kamu idarecileri araştırılmalı ve ileriye dönük gerekli önlemler alınmalıdır. Bu amaçla Meclis Araştırması açılmasını talep ediyoruz.

ÖZET

Son seçimlerde aldığı oyun halkın tümünün iradesini yansıttığı vehmine kapılan AKP iktidarı demokrasiyi çoğunlukçu bir anlayışa indirgemiş, bu vehimle hareket ederek uzlaşma ve konsensusa dayalı bir demokratik yönetim yerine 'parti devleti' inşasına girişmiştir. Bu süreçte devlet kurumlarını kendi taraftarlarıyla doldurmuş; medyayı susturmuş; başta aydınlar, öğrenciler, işçiler olmak üzere iktidarına muhalefet eden her kesimi hukuk dışı yöntemlerle ve polis şiddetiyle bastırma yoluna gitmiştir. Başbakanın ayrıştırıcı, aşağılayıcı ve hedef gösterici söylemleri ülkede tehlikeli bir kutuplaşmaya yol açmış, muhalif gruplar bu baskı ve tehdit altında nefes alamaz hale getirilmiştir.

Öte yandan kürtaj ve sezaryen yasağı gibi kadın bedenine yönelik dayatmalar; başbakanın eğitim sistemini değiştirerek 'dindar ve kindar nesil yaratma' söylemleri; kentle ilgili kararların tepeden inme alınması; heykellere küfür edilmesi/yıktırılması; Emek Sineması, Haydarpaşa Garı, AKM gibi İstanbul'un hafızasını temsil eden yapıları dönüştürme çabaları; tiyatrolara, sanata ve sanatçılara müdahaleler; klasikleşmiş edebiyat eserlerinin dahi sansüre tabi tutulması; içkinin kriminalize edilmesi; kamusal alanlarda davranışa anonlarla ayar verme, ailelerin çocuk sayısını saptama, TV dizilerinin içeriğini dikte etme, mutfak alışkanlıklarını değiştirme gibi yaşamın her alanını iktidarın etkisi altına alma girişimleri halkın tahammül sınırlarını zorlamaya başlamıştır. AKP hükümetinin çoğunlukçu anlayışı Meclis'i de işlevsiz kılmış, başbakan AKP'li milletvekillerinin iradelerini esir almış, milletvekillerinin yasama görevini yerine getirebilmeleri için gerekli tartışma ve ortak akli arama mekanizmaları geçersiz kılınmıştır.

Böylesi kutuplaştırıcı ortamda yetişen yeni nesil, farklı kimliktekilerin ötekileştirilmediği, barış içinde ve kardeşçe yaşayabildikleri başka bir Türkiye'nin tasavvuruyla siyasetin ayrıştırıcı diline isyan etmiş, Gezi Parkı gösterileri önce küçük bir gruba biber gazıyla müdahale ve kurulan çadırların yakılmasıyla başlamış, akabinde olay sadece İstanbul'da değil tüm ülke çapında kendiliğinden oluşan ve geniş kesimleri kapsayan bir protesto hareketine dönüşmüştür.

Gezi Parkı eyleminin bu arka planını doğru okuyamayan başbakan göstericilere karşı kullandığı aşırı şiddeti haklı göstermek için taraftarları dışında kimseyi ikna etmeyen komplo teorilerini

gündeme sokmuş, itidalli davranmak yerine direnişçilere daha şiddetle karşılık vermesi insan hakları ihlallerine yol açmış, imzaladığımız uluslararası sözleşmelerin aksine toplantı ve gösteri hakları hiçe sayılmış, aşırı gaz kullanımı mahallelerin sakinlerini dahi mağdur etmiştir. Özetle, demokratik ülkelerde pek çok örneğine rastlanan barışçıl ve pasif bir direniş hareketi iktidarın ve özellikle başbakanın otoriter ve acımasız tavrı sonucunda ülkenin bir şiddet sarmalına itilmesiyle sonuçlanmıştır.

Gezi Parkı olayları sırasında beş kişi ölmüş, on bir kişi gözünü kaybetmiş, bazıları ağır olmak üzere en az sekiz bin kişi yaralanmıştır. Tüm bu ölüm ve yaralanmalar polis şiddeti sonucundadır. Farklı sınıfsal kökenden gelen, farklı eğitim seviyesine sahip, farklı inanç, kültür, düşünce ve ideolojik kodları benimsemiş grupların günlerce yan yana yaşadığı Gezi Parkı ve Taksim civarında, üstelik meydanlardaki çukurların tehlike arz edebileceği bir ortamda, göstericiler arasında hiç bir olumsuzluk yaşanmamış, birbirlerine karşı herhangi bir şiddet olayına rastlanmamış, başka ülkelerde sıkça görülen yağma olaylarına tanık olunmamıştır. Şiddet başbakanın emriyle polis tarafından uygulanmış ve giderek şiddet şiddeti doğurmuştur. Öte yandan, AKP hükümetinin bu olaylardan ders çıkarmak yerine tweeter hesaplarının peşine düşmesi, yaralananlara yardım eden doktorları tutuklatması, mağdur insanlara kapılarını açan otel yönetimlerine göz dağı vermesi korku ve sindirme politikalarına yeni bir boyut katmıştır. Bu otoriter yönetim tarzı ve yürütülen politikalar sonuçta toplumu kargaşaya sürüklediği gibi, Türkiye'nin dış ülkeler nezdinde itibar kaybetmesine de neden olmuştur.

